

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Čakovec, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin,
Varaždinske Toplice)

UREDNIČKI ODBOR

Stjepan Hajduk (odgovorni urednik), Dragutin Feletar (urednik i grafička oprema), Željko Tomičić, Marijan Špoljar i Branko Šimek

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Rukopisi se šalju na adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica, Trg dr. Leandera Brozovića 1

NAKLADNIK

Muzej grada Koprivnice
ZA NAKLADNIKA
Franjo Horvatić

TISAK

RO »Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1979.

BROJ 2, siječanj 1979. godine

KAZALO

Dragutin Feletar: Za organiziraniju obradu »terena«	1
Stjepan Hajduk: Proslava 40. godišnjice Muzeja Varaždinske Toplice	3
Antun Bauer: Muzej u Varaždinskim Toplicama	7
Marijan Špoljar: Galerija i nova umjetnička praksa	10
Damjan Lapajne: O djelovanju Muzeja Moslavine u Kutini	12
Ivanka Štager: Izložba »Tito u Varaždinu«	15
Božidar Gerić: Istraživanje radničkog pokreta i NOB-e u Moslavini	17
Ante E. Brlić: Mjesta muzeja sjeverozapadne Hrvatske 1835. godine	19
Franjo Horvatić: Zavičajna muzejska zbirka u Đelekovcu	21
Tomislav Đurić: Prilozi za povijest Vinice	24
Libuše Kašpar: Etnološke izložbe varaždinskog Muzeja	28
Ljubica Ramušćak: Otkup etnografske građe u Međimurju	31
Josip Vidović: Arheološka istraživanja u Međimurju u 1978. godini	35
Zorko Marković: Uz problem istraživanja neolita i eneolita u sjeverozapadnoj Hrvatskoj	37
Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Martinu na Muri	40
Marina Šimek: Zaštitno iskapanje u Svetom Petru Ludbreškom	44
Vladimira Pavić: O nalazu glinenog pećnjaka u Čakovcu	47
Josip Fluksi: O rekonstrukciji i konzerviranju keramike s arheoloških nalazišta	49
Dragutin Feletar: Tri vrijedne knjige	52
Libuše Kašpar: XXIX. savjetovanje o povijesnoj stambenoj arhitekturi	54
Zorko Marković: Proslava 100. godišnjice HAD-a i neka pitanja uz nju	56
Zoran Homen: Zaštitno iskapanje u Beketincu	57
Zoran Homen: Jedan od oblika informiranja o akcijama muzeja	59

štvo potpomagača muzeja i slično), ali bi njihovo aktiviranje donijelo velike koristi. Muzeji su gotovo u potpunosti zapostavili društveno djelovanje na terenu, a time znatno suzili i svoju samoupravnu funkciju.

Čak i savjeti muzeja sastaju se vrlo rijetko i uglavnom ne raspravljaju o suštinskim problemima ovih ustanova, a o uključivanju šireg kruga zainteresiranih građana da se i ne govori. Ovu vrlo važnu samoupravno-društvenu funkciju muzeja mogla bi barem djelomično odigrati muzealna društva. Naime, muzeji bi u svakom većem naselju na području na kojem djeluju trebali imati jednog ili više članova muzealnog društva, koji bi djelovali i kao skupljači i spasavatelji povijesnog blaga, ali isto tako i kao društveni muzealni radnici. Od takvog rada muzeji bi imali višestruke koristi, jer bi konačno postali i društveno prisutni na svojem području.

Uvjeran sam da za pokretanje takvog rada nema nikakve zapreke osim nepokretljivosti sadašnjeg muzejskog kadra. S muzejskim aktivistima trebalo bi češće organizirati sastanke, davati upute, birati ih u društvene organe muzeja i slično. Čini se da je to jedini put da se stane na put odlijevanju starina s našeg terena, da muzeji pojačaju svoju društveno-samoupravnu funkciju i da s potrebnom fleksibilnošću prate ne samo ono što je bilo nego što se i danas zbiva na terenu na kojem djeluju. Ili ćemo se možda zadovoljiti da današnji način života otkriju arheolozi za milenij ili dva?!

STJEPAN HAJDUK, Muzej Varaždinskih Toplica

Proslava 40. godišnjice Muzeja Varaždinske Toplice

God. 1977. navršilo se 40 godina od osnivanja Muzeja Varaždinskih Toplica, ali proslava planirana uoči Dana Republike nije mogla biti održana zbog više razloga, pa je pomaknuta na proljeće 1978.

Tako je proslava održana dana 24. travnja 1978. Započela je u 9 sati u dvorani za sastanke hotela »Terme« (u sastavu Bolnice za reumatske bolesti i rehabilitaciju Var. Toplice) svečanom sjednicom Skupštine SIZ-a za kulturu općine Novi Marof te Savjeta i kolektiva Muzeja. Sjednicom je rukovodila prof. Božena Filipan, predsjednik Skupštine SIZ-a i dugogodišnji zaslužni član i predsjednik Savjeta Muzeja. Prisutno je bilo više od 50 uzvanika: prof. dr. Antun Bauer od strane Postdiplomskog studija muzeologije Sveučilišta u Zagrebu, mr. Mira Heim iz MDC Zagreb, predstavnici Arheološkog muzeja Zagreb, brojni kolege iz Gradskog muzeja Varaždin i Muzeja Međimurja Čakovec, prof. Vilim Leskošek iz Dvora Trakošćan, predstavnici osnovnih škola novomarofske općine, Mjesne zajednice Var. Toplice i topličke Bolnice te drugi.

Muzej Varaždinskih Toplica: Afiritra na Grifonu, dio nimfeja, II. stoljeće, foto Mladen Grčević

Sa sjednice upućen je pozdravni telegram VIII. kongresu SKH koji je istog dana započeo radom. Pročitano je više pristiglih pozdravnih telegrama od raznih institucija i pojedinaca. Posebne delegacije odnijele su ukusne cvjetne aranžmane na grobove mr. Čabriana i prof. K. Filića.

Od brojnih istupa na sjednici najzapaženije je bilo izlaganje prof. dr. A. Bauera koji je toplo i dokumentirano govorio o značaju i ulozi topličkog Muzeja, posebno pak o životnom djelu njegova osnivača mr. Čabriana. Stoga se ovo izlaganje prilaže za objavljivanje u ovom broju »Vjesnika«. Od strane AMZ skup je pozdravio prof. Marcel Gorenc, koji još od 1953. sa svojom ekipom radi na istraživanju topličke antike. On se posebno zadržao na odnosima arheološke ekipe s topličkim Muzejom koji su uvijek bili vrlo prisni te na velikim zaslugama topličkog Muzeja na čuvanju, održavanju i prezentiranju vrlo vrijednog arheološkog kompleksa. U ime MDSZH istupila je prof. Marina Šimek. Direktor GMV prof. Jasna Tomičić uručila je kolegijalni poklon — mapu grafika Miljenka Stančića. Zapažen je bio i istup ravnatelja topličke Bolnice dr. Đure Pintača, koji je istaknuo da je Muzej osnovan u okviru Bolnice, da je uvijek u funkcionalnom pogledu bio njezin dio te da bi takvu obostrano korisnu povezanost trebalo i nadalje razvijati i učvršćivati.

Iza toga izvršena je promocija publikacije »40 godina Muzeja Varaždinskih Toplica«, čiji je autor direktor Muzeja. U ovoj publikaciji prikazan je razvoj Muzeja pregledno, sažeto i dokumentirano. Kronološkim slijedom iznijeta je uporna višegodišnja borba mr. Čabriana za održanje i afirmaciju Muzeja, zasluge prof. B. Filipan za očuvanje egzi-

Muzej Varaždinskih Toplica: medičarski kalup, početak XIX. stoljeća

stencije Muzeja poslije smrti mr. Čabriana te djelatnost kroz posljednje godine i perspektive Muzeja. Publikacija ima 24 str. i kartonski omot te 16 fotografija. Uz publikaciju sudionicima proslave uručena je i jubilarna značka Muzeja.

Po završetku sjednice sudionici proslave pošli su u Stari grad gdje je u prostorijama Galerije Var. Toplice otvorena izložba »40 godina Muzeja Varaždinskih Toplica«. Izložbu je otvorila Kristina Horvatić, pred-

sjednik Izvršnog odbora SIZ-a za kulturu. Tom prigodom direktor Muzeja se zahvalio Antonu Sopiću, nastavniku topličke škole i članu Savjeta Muzeja na pomoći kod postavljanja izložbe, te Viktoru Plavecu iz Varaždina na kvalitetnim fotografskim uslugama za jubilarnu publikaciju i ovu izložbu.

Ova izložba rezultirala je iz višemjesečnih istraživanja razvoja Muzeja a materijal za nju je pripreman uporedo s radom na pisanju istoimene publikacije. Kao i u publikaciji, historijat Muzeja prikazan je kronološki te zbog preglednosti podijeljen na karakteristične razvojne faze:

1. Osnivanje Muzeja — Dokumenti iz ruke mr. Čabriana dokazuju njegovu privrženost Var. Toplicama i uporna nastojanja (još od 1924.) da spašava topličku baštinu prošlosti. Posebno atraktivan eksponat je velika Cabrianova slika Var. Toplica iz 1932. koja do sada još nije bila izložena a osim dokumentarne i spomeničke vrijednosti ima i znatnu umjetničku vrijednost. Tu je i priznanje Kaptola zagrebačkog (tadašnjeg vlasnika Kupališnog lječilišta) i dokazi da je toplički Muzej zarana dao poticaj za znanstveno istraživanje raznovrsne topličke problematike.

2. Obnova rada Muzeja poslije oslobođenja — Izloženi dokumenti govore o suradnji mr. Cabriana i prof. K. Filića na preseljenju ratom stradale muzejske zbirke iz nepodesnih prostorija Konstantinogova doma u Stari grad gdje je 1949. Muzej ponovno otvoren za javnost.

3. Razvoj kroz teškoće — Pomoću dokumenata, fotografija, članaka iz štampe, objavljenih radova mr. Cabriana te ostalih publiciranih priloga o Muzeju prikazano je vrlo burno razdoblje 1953—1961. kada je uz gotovo nepremostive prostorne i financijske poteškoće Muzej rastao i stjecao sve veću afirmaciju: započela su arheološka istraživanja (1953.), Muzej dobiva javni status (1954.), inicirana je proslava 475. god. topličke škole (1955.), znanstveno je obrađen toplički paleolit (1957.), uz arheološku u stalnu postavu uređena je i balneološka zbirka (1958.), dobivene su radne i skladišne prostorije (1961.). Kod toga je istaknuta značajna podrška Društva muzealaca te vrijedni doprinosi kustosa GMV Stjepana Vukovića, prvog predsjednika Savjeta Muzeja dr. Danila Lipnjaka i prof. dr. A. Bauera.

4. Puna afirmacija Muzeja i mr. Čabriana — Uz već spominjane vrste eksponata, izložena su dva predmeta po kojima mnogi znaju mr. Cabriana: njegov hubertus i štap, te stilski namještaj koji je oporučno ostavio Muzeju i (nažalost) jedino društveno priznanje koje je dobio — diploma Skupštine općine Novi Marof uz 30. god. Muzeja. Prikazano je vrlo plodno i uspješno razdoblje od 1962. kada je definiran stalni postav u Starom gradu pa do smrti mr. Čabriana 1969. god.

5. Napori za opstanak Muzeja poslije smrti mr. Čabriana — Pored ostalih dokumenata izložen je manuskript Filićeva elaborata na temelju kojeg su nadležni forumi podržali nastojanja za normalizacijom rada u Muzeju.

6. Djelatnost Muzeja proz posljednjih šest godina — Ograničen prostor uvjetovao je tek fragmentalni prikaz bogate i razgranane djelatnosti u ovom razdoblju. Uz ostalo izložena su dva impresivna plakata kao ilustracija izložbene djelatnosti te drvena skulptura jednog (još 1955. preminulog) samouka kao dokaz permanentne aktivnosti na bogaćenju muzejskog fonda.

Izložba »40 godina MVT« trajala je do 14. svibnja 1978.

Proslava je završena drugarskim ručkom u topličkom motelu »Tonimir«, u izuzetno prisnoj i drugarskoj atmosferi.

Uz već spominjanu stručnu obradu i prezentaciju historijata Muzeja, kritičku valorizaciju njegove nekadašnje i sadašnje uloge te zacrtavanje njegovih perspektiva i odavanja dužnog priznanja preminulim i živim djelatnicima, ova proslava donijela je Muzeju daljnju afirmaciju u stručnim krugovima i široj javnosti te dala nove poticaje za uspješan rad u budućnosti.

ANTUN BAUER, Muzej Varaždinskih Toplica

Muzej u Varaždinskim Toplicama

**Razmatranje povodom proslave
40. godišnjice postojanja, rada i
djelovanja Muzeja**

Slavimo 40. godišnjicu muzeja koji ovdje u Varaždinskim Toplicama čuva i prezentira bogatu tradiciju više od 2000 godina intenzivnog života ovog lokaliteta, ovog lječilišta i života koji je na ovom lokalitetu i u ovoj regiji bio uglavnom intenzivno vezan uz samo lječilište. Ovaj po svojoj tematici specifičan muzej jedinstven u Jugoslaviji i jedan od rijetkih u svijetu — zaslužuje da mu posvetimo punu pažnju jer služi interesima lječilišta, interesima bolesnika koji ovamo dolaze na liječenje, interesima naše nauke kojoj donosi nove spoznaje i nova otkrića, interesima kulture i odgoju širokog kruga posjetilaca muzeju i muzejski uređenog arheološkog terena. Ovo je muzej koji po svojoj tematici daje posjetiocima specifične spoznaje, koje im ni jedan drugi muzej ne daje, i daje svoj značajan obol afirmaciji naše cjelokupne muzejske službe.

Bogatstvo naročito arheoloških, kamenih spomenika koji su dragocjeni svjedoci značenja ovo lječilišta i niz kasnijih spomenika, traktata i dokumenata i analognog materijala, stajalo je ovdje nezapaženo i do dolaska mr. Cabriana za lječilište neiskorišteno. Sabiranjem mr. Cabriana stvorena je zbirka koja dokumentira i vizuelno dočarava značenje lječilišta Varaždinske Toplice.

Malo je termalnih lječilišta u svijetu sa tako dugom i neprekinutom tradicijom aktivnog djelovanja kao što je ovo termalno lječilište u Varaždinskim Toplicama. Ova činjenica muzeološki prezentira prikazom značenja i kontinuiranog života, rada i djelovanja lječilišta, dragocjena je pomoć i propaganda samom lječilištu. To je i duhovna terapija korisnicima lječilišta koja je za bolesnike od adekvatnog značenja kao i liječnička terapija.

Ovu činjenicu uvidjeli su prije punih 40 godina u lječilištu prvi suradnici pokojnog mr. Cabriana, koji 1937. god. objeručke prihvaćaju njegovu ponudu da svoju — privatnim sredstvima i vlastitom inicijativom — sakupljenu zbirku ustupi za osnivanje muzeja. Muzej je već 1937. god. otvoren javnosti sa prvim zbirkama koje su se isključivo odnosile na tematiku lječilišta.